საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტია

სახალხო საქმე

მთავარი კომიტეტის ორგანო

ფასი 50 კაპ.
რაიონის გარეშე 60 კაპ.

№ 377 1918 წ. ხუთშაბათი ნოემბრის 7. № 377

ავსტრიას მოკავშირენი შეეკრნენ დროებით ზავით: ავსტრიიდან 15 დღის განმავლობაში უნდა გავიდეს გერმანელთა ჯარი, მოკავშირეებს გადაეცეს ფლოტის ნაწილი და სხვ. ინგლისის პრესაში დიდი სიხარულია დარდანელის გახსნის გამო რუსეთისაკენ გავილაშქრებთო. მოკავშირეებმა სერბიაში ბელგრადი აიღეს. რუსეთ-გერმანიის ურთიერთობა გამწვავდა დღეს პარლამენტის საგანგებო სხდომაა.

ძალუა ეკატირინე დავითის ასული შვილებით: სოფიო, იოსები და გიორგი და რძლები ანი და მაკრინე ქივიძეები მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ ხანმოკლე ავადმყოფობით გარდაიცვალა

გიორგი ნიკოლოზის ძე ქივიძე

გამოსვენება მოხდება ხუთშაბათს, ნოემბრის 7-ს, დილის 10 საათზე იზმაილოვის შესახვევი № 6. მიასვენებენ წმ. ნიკოლოზის ეკლესიაში. დაკრძალვა მოხდება წმ. ნინოს ეკლესიაში. 1400

ერასტი ივანეს ძე ჭავჭანიძე შვილებითურთ მიხეილ და კონსტანტინე (კოკი) და ელისაბედ იოსების ასული კოპაძისა გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ ხანმოკლე ავადმყოფობის შემდეგ უდროოდ გარდაიცვალა ძვირფასი და დაუვიწყარი პირველისა მეუღლე, მეორეთა დედა და მესამესი შვილი

ნინო გრიგოლის ასული ჭავჭანიძისა

პანაშვიდები ყოველ დღე 6 ნახ. საათზე გამოსვენება ხუთშაბათს, ნოემბრის 7-ს დილის 10 საათზე საკუთარის სახლიდან მიხეილის ქუჩა, № 36 ქვაშვეთის წმინდა გიორგის ეკლესიაში. დაკრძალვა კუკიის წმინდა ნინოს სასაფლაოზე. 3207

იაგორა იოსების ძე მაისურაძე და მეუღლე მისი მაშო მიხეილის ასული გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ ხანმოკლე ავადმყოფობის შემდეგ უდროოდ გარდაიცვალა ძვირფასი და საყვარელი დისწული პირველისა და მულის ქალი მეორისა

ნინო გრიგოლის ასული ჭავჭანიძისა.

გამოსვენება დღეს ნოემბრის 7-ს დილის 10 საათზე. საკუთარი სახლიდან, მიხეილის ქუჩა № 36 ქვაშვეთის წმ. გიორგის ეკლესიაში დაკრძალვა კუკიის წმ. ნინოს სასაფლაოზე. 2316

ღრმად დამწუხრებულნი მამა ივანე და მაგდანი მიხეილის ასული მგრაზაშვილები შვილებით მ. დიანოზი, მიხეილი, ლადო, სოსო, ვახტანგი და თამარი შვილი შვილებით და რძლებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ მათი ძვირფასი შვილის

ელისო მგრაზაშვილის

უდროოდ დაკარგვას დაკრძალვა ნოემბრის 7-ს სოფ. ანაგაში წმ. ნინოს ეკლესიის გალავანში. 2314

გულდათუთქული მეუღლე ალექსანდრე (საშა) მალაქიას ძე ჯაფარიძე თავისი პაწია გულნარათი, მშობლები სარა და ექიმი ასლან გელოვანები, დედამთილი ფატმან და მამამთილი მალაქია ჯაფარიძენი, ბიცოლები: პასიკო, ანა და გუგულა, ბიძები: ალექსანდრე, ინჟენერი ბიქტორ და ივანე (ჯიუ) გელოვანები, და ძმანი: ჟოზეფინა, თამარ, შტაბს-როტმისტრი გიორგი (ჟორჟიკი), ქენია, შალიკო, ლილი და ლუტა, მაზლები: გრიგოლ, ლადო ცოლითურთ ელენეთი, ექიმი ვალიკო, დავითი და უჩა ჯაფარიძენი, სიძეები: ქიშვარდი ჯაფარიძე და ლადო გეგეჭკორი და საწყალი მისი გამდელი ალათი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავ-მეგობრებს თავიანთი ძვირფასი და დაუვიწყარი

ვალენტინა (ვალია) ასლან გელოვანის ასულის ჯაფარიძის

უდროოდ სიცოცხლის მოსწრაფვას. დაკრძალვა მოხდება დაბა ონში (რაჭა), ხუთშაბათს, ნოემბრის 7-ს 2315

ნინო კონსტანტინეს ასული ნატროშვილისა შვილებით აუწყებს ნათესავებს, მეგობრებს და ნაცნობებს, რომ პარასკევს, ნოემბრის 8-ს გადახდილი იქნება წლის წირვა და პანაშვიდი პირველისა ძვირფასის და დაუვიწყარის შვილის და დანარჩენთა ძმის

ივანე (ვანიჩკა) ილიას ძე ნატროშვილის

სულის მოსახსენებლად კუკიის წმ. ნინოს სასაფლაოზე, პანაშვიდი დაიწყება დღის 1 საათზე. 2318

გიორგობისთვის 4-ს 1918 წელს ს. ყაზბეგში (დუშეთის მაზ.) სამსახურის მოვალეობის ასრულების დროს გარდაიცვალა დარიალის საბაჟოს (დამოჟნის) უფროსი

მიხეილ (მიშა) გიორგის ძე მარინაშვილი

რასაც გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, მეუღლე სოფიო იოსების ასული შვილებით: სოსო, ასიკო და საშათი; მშობლები: დეკანოზი გიორგი და ნატალია ანდრიას ასული; ძმები: შტ.-კაპიტანი ალექსანდრე, ექიმი დავითი, პორუჩიკი შალვა და გრიგოლ გიორგის ძენი; დები: მინადორა გიორგის ასული სმირნოვისა და მარიამ გიორგის ასული იანქოვისა და დეიდა ელისაბედ ანდრიას ასული ქასაშვილისა. მიცვალებულის გასვენება მოხდება დღეს, გიორგობისთვის 7 ს, საკუთარ ბინიდან: კრასნოგორის ქუჩა № 13, დილის 10 საათზე, ჩუღურეთის წმ. ნიკოლოზის ეკლესიაში. დაკრძალვა პეტრე-პავლეს სასაფლაოზე

ახლად ჯარში გაწვეულ ახალგაზრდათა საყურადღებოდ.

საინჟინერო-სატეხნიკო სექციის უფროსი ამით აცხადებს, რომ არსებულ რადიო ტელეგრაფის შესასწავლად საჭიროები არიან ახალგაწვეული ჯარის კაცნი საშუალო ტეხნიკურის განათლებით. მსურველთ ევალებათ მიმართონ საინჟინერო-სატეხნიკო სექციას, რომელიც იმყოფება ტფილისში სასახლის ქუჩაზედ ყოფილ მთავარი შტაბის შენობაში მეოთხე სართულზედ ნაშუადღევის ორი საათიდან ყოველ დღე გარდა კვირა-უქმე დღეებისა.

381 სამხედრო ინჟენერი პოლკოვნიკი თაყაიშვილი.

გულდათუთქულნი დედ-მამა მარიამი და ანტონი და და ძმანი სოსო, ელენე, თამარ, აგნესი, ვახტანგი, ქეთევანი და ოთარი აუწყებენ ნათესავებს და ნაცნობ-მეგობრებს, რომ ქ. ტფილისში ხანმოკლე ავადმყოფობის შემდეგ ნოემბრის 6-ს გარდაიცვალა მათი ძვირფასი

შალვა ასლანიშვილი.

2313

განცხადება

ქართული კლუბის მამასახლისთა საბჭო ამით აუწყებს ამავე კლუბის წევრთ, რომ ნოემბრის 10 ს, დილის 12 საათზე დანიშნულია

წევრთა საგანგებო კრება

თანახმად § 29 წესდებისა ეს კრება ჩაითვლება კანონიერად რამდენიც უნდა წევრი დაესწროს.

განსახილველია: მიმდინარე კითხვები, მუდმივ მოსიარულეთ არჩევნები. 1396

სახელმწიფო თეატრი

ხუთშაბათს, ნოემბრის 7-ს,

ოპერა

ტ. ი. საბანეევას, ა. მ. ზალიპსკის და ვ. ა. ნიკოლსკის მონაწილეობით

ლ ა კ მ ე

ოპერა 3 მოქმ. მუსიკა დელიბისა.
ფასები საგრძნობლად დაკლებულია.

ანონსი: პარასკევს, ნოემბრის 8-ს მ. ი. ალეშკოს, კონშინის და ტ. ორდას მონაწილეობით აიდა.

დასის წარმომადგენელი ს. ი. ევლახოვი. დასაწყისი 8 საათზე.
კასა ღიაა 10—2 ს., საღამოს 6 ს. სპექტაკლის გათავებამდე. 1397

ცირკი „მოდერნი“

(ყოფილი ძმ. ეფიმოვებისა, მიხეილის ქუჩა)

ხუთშაბათს, 1918 წ. ნოემბრის 7-ს და 8-ს გაიმართება

გრანდიოზული წარმოდგენა: არტისტიულ ხელოვნების თაიგული

დღეს გამოსვლა სოლო-კლოუნის ბ. ფლერენსისა დღეს ფრანგული ქიდაობა ვირის და ძაღლისა. დღეს მონაწილეობენ სახელგანთქმული არტისტები ზინკოვსკები, ვიქტორი და დიმი,

ანონსი: შაბათს, ნოემბრის 9-ს გრანდიოზული ბენეფისი ხუმარა ბ. ფლერენსისა. ესწრაფეთ ცირკში!

დასაწყისი საღამოს 8 ს.

მთავარი ადმინისტრატორი ა. ელიზაროვი. 2310

იაფი პური

ქალაქის მცხოვრებთათვის იაფი პურის მიმწოდებელი შეერთებული კომისია, შემდგარი გერმანიის სამეურნეო დელეგაციის, ქალაქთა კავშირის და ტფილისის გამგეობის წარმომადგენელთაგან, ამით აცხადებს, რომ ნოემბრის 12-დან ქალაქის მცხოვრებთ მიეცემათ იაფი პური გირვანქა 1 მ. და 60 კაპეიკად. აღნიშნულ რიცხვში პური მხოლოდ იმ სახლის ორგანიზაციებს, რომელთაც ნოემბრის რვამდე შეიძინეს სასურსათო ბარათები

დანარჩენი სახლის კომიტეტები რომელნიც სურვილს განაცხადებენ პურის მიღებისათვის. პური მიეცემათ სასურსათო ბარათების შეძენიდან სამი დღის განმავლობაში.

პური გაიყიდება ქალაქის ნაწილებში და სარაიონო დუქნებში.

მოქალაქენო! რადგან ბევრი სახლის კომიტეტი აქამდე ჯერ—არ ჩაწერილა პურის მისაღებად, აიძულეთ ისინი და შეკრბით იაფი პურის მისაღებად.

ტფილისელ მოქალაქეთათვის იაფ პურის მიმწოდებელი შეერთებული კომისია.

1401

კვირას, ნოემბრის 10-ს დილის 11 ს

ტფილისის ქალაქის საკრედიტო საზოგადოების დარბაზში

(პუშკინის ქ. № 3) დანიშნულია ხელმეორედ

საზოგადო კრება

მომხმარებელ საზოგადოების „ტფილისის კოოპერატივის“ წევრებისა, რომელიც კანონიერად ჩაითვლება რამდენი წევრიც უნდა დაესწროს თანახმად წესდების 32 მუხლისა.

განსახილველი საგნები:

1. 1917 წლის ანგარიშის განხილვა და დამტკიცება.
2. 1918 წლის ხარჯთ-აღრიცხვის დამტკიცება.
3. საზოგადოების წესდების შეცვლა
4. გამგეობის და სარევიზიო კომისიის წევრთა არჩევნები ვადა გასულების მაგივრად
5. მიმდინარე საკითხები.

ვთხოვთ შესვლის დროს საწევრო წიგნაკები წარადგინოთ. 2320

ქ. ოჩემჩირეში

ამ წლის ნოემბრის 15-დან იხსნება სრუუფლებიანი მთავრობის

ქართულ-აფხაზური გიმნაზია

სწავლა იქნება რუსულ ენაზე. ქართული ენა ყველასათვის და აფხაზური აფხაზთათვის სავალდებულოა. ჯერ გაიხსნება ორი კლასი მე-V და VI სწავლის გადასახადია 250 მან. ნახევარ წლიური. ყველა მოსწავლენი პირველდაწყებით სასწავლებელ დამთავრებულნი და ოთხ კლასიან მოწმობით მიიღებიან გამოუცდელად, დანარჩენთათვის იქნება გამოცდები ყველა საგნებში ნოემბრის 15-ის თხოვნები მიიღება. ქ. ოჩემჩირეში გიმნაზიის გამგის სახელზე. გიმნაზიაში საჭიროა ქართული, აფხაზური და გერმანული ენის მასწავლებლები

2321 გიმნაზიის გამგე დ. როინაშვილი.

ქართული ლატარია 5,000,000 მან.

ქართული უნივერსიტეტის და თეატრის სასარგებლოდ

პირველი მოგება 100,000 მანეთის.

ბილეთები იყიდება ყველგან, სადაც კი გამოცხადებულია.

ტფილისი, ნოემბრის 7.

მიწის საკითხის გამო. ეჭვს გარეშეა ყველასათვის, თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს მიწის საკითხის მოგვარებას ქართველი ერისათვის. რევოლიუციის მონაპოვარს ნაკლებად იგრძნობს საქართველოს უმრავლესობა, გლეხობა, თუ კი მას პირდაპირ რეალური რაიმე სარგებლობა არ დავანახვეთ. ეს არის საკითხის, ასე ვსთქვათ პოლიტიკური მხარე. საქართველოს დამოუკიდებლობა ვერ გამტკიცდება, ვერ გამგარდება, თუ ის კლასები, რომელზედაც ჩვენი სახელმწიფოებრივობა უნდა დაეყრდნოს—უკმაყოფილონი იქნებიან. ქალაქის მუშათა კლასმა თითქმის უკვე მოიპოვა ყველაფერი, რის მიღებაც დღევანდელ პირობებში შეიძლებოდა: რვა საათის სამუშაო დღე, ხელფასის გადიდება და სხვ. ხოლო სოფლის მუშას თითქმის არაფერი მიუღია ჯერ. ამით აიხსნება, სხვათა შორის, ის არევ-დარევა და ანარქია—ჩვენი ქვეყნის სხვა და სხვა კუთხეებში რომ არსებობს. ამიტომ, ვიმეორებთ, აგრარულ საკითხის მალე მოგვარებას და გადაწყვეტას უაღრესი მნიშვნელობა აქვს საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის.

მაგრამ პოლიტიკური მხარე საკითხისა არ არის მთლად საკითხი. არასოდეს უნდა დაგვავიწყდეს, რომ ჩვენ სოციალისტები ვართ და სოციალიზმის საბოლოო იდეალით ხელმძღვანელობა გვმართებს ყოველთვის, როდესაც წარმოდგება საკითხი ცხოვრების ეკონომიურ-სოციალურ გარდაქმნისა. ამ მხრით განსაკუთრებულს ელასტიობას იჩენს სოციალ დემოკრატიის პარტია. სოციალ-დემოკრატები შეადგენენ პარლამენტის უმრავლესობას და ფაქტიური ბატონ პატრონნი არიან სახელმწიფოსი, ამიტომ საინტერესოა, რას ჰფიქრობს ეს პარტია მიწის საკითხზე და როგორ აპირებს იგი გლეხთა მოთხოვნილების დაკმაყოფილებას. საკითხი მით უფრო საინტერესოა, რომ ჩვენი და მათი პოზიცია აქ განსხვავდება და თუ დღეს საერთო პოლიტიკურ საკითხებში ჩვენ ერთად მივდივართ—მიწის საკითხში ჩვენ უეჭველია ერთმანეთს ვშორდებით.

პირველი ნაწილი რეფორმისა ჩვენში დავას არ იწვევს. ესაა ჩამორთმევა მემამულეებისაგან მიწებისა. აქ შეიძლება კამათი იყოს ნორმის შემცირების, მისი რაოდენობის შესახებ, რასაც პრინციპიალური ხასიათი არა აქვს. სადაო, თუ რა პირობებით, რანაირად გადაეცეს [illegible] ხობას მემამულეებისაგან [illegible] ლი მიწები [illegible] ლამირ [illegible]

მე [illegible] ლაპარ [illegible] ველოს მი [illegible]

სოციალ-დე [illegible] დრომდე მ [illegible] ს სა [illegible] კვეული აზრი არ [illegible] ლი მუნიციპალიზაცია [illegible] ხოლოდ ახალი ფორმა ვერ [illegible] ლებინათ. კანტი-კუნტად [illegible] და წერილები, სადაც საკითხის სხვა და სხვა გადაწყვეტას მოითხოვდნენ, დღეს უკვე გარკვეულად და „ერთობაში“ იბეჭდება წერილები, სადაც პირდაპირ მოითხოვენ, რომ გლეხებს მიწა გადაეცესთ კერძო საკუთრებად. ეს დავას არ იწვევს თურმე სოც.-დემოკრატიულ წრეებში. დავას იწვევს მხოლოდ ის, ფასად გადაეცეს გლეხებს მიწები, თუ უფასოდ. უეჭველია ამ საკითხსაც

მალე მოაგვარებენ და გადასწყვეტენ რომ ფასი დაადონ მიწებს.

ჩვენ გადაჭრით უარვყოფთ მიწის კერძო საკუთრებად დარიგებას ჩვენის აზრით ეს ეწინააღმდეგება ჩვენს საბოლოოვო მიზანს სოციალიზმს. და საკვირველია, რომ სოციალ-დემოკრატები სწორედ ამ საბოლოვო მიზანს იხსენიებენ, როცა მიწის საკითხს ეხებიან. ჩვენის აზრით, რაიც არა ერთხელ გამოგვითქვამს, საქართველოში სოციალიზმი შეიძლება იყოს მხოლოდ აგრარული, რადგან ჩვენი ერის უმრავლესობა—გლეხობაა. ხოლო აღიარება, და დასტურება რევოლიუციონურ ხანში კერძო საკუთრებისა და მისი ახალი ელემენტებით გამაგრება—არა სოციალისტური ნაბიჯია. ჩვენ მოვითხოვთ, მემამულეებისაგან ჩამორთმეული მიწა გლეხებს გადაეცეთ **უფასოდ და სასარგებლოდ** და არა საკუთრებად. სოციალისტისათვის ყოვლად შეუძლებელია ამ საკითხის სხვანაირად გადაწყვეტა. და გლეხობა, რასაკვირველია, სრულიად არ იქნება განთავისუფლებული ყოველგვარ გადასახადისაგან, როგორც ზოგიერთს ჰგონია. სახელმწიფოში ყოველ მოქალაქეს აქვს უფლებაც და მოვალეობაც. მთელი მიწები, რომელიც მემამულეებს ჩამოერთვა, ქართველი ერის, საქართველოს სახელმწიფოს კუთვნილებაა და ყოველგვარი გადასახადი, რა სახისაც უნდა იყოს იგი—უეჭველად მიდის თვით ხალხის სასარგებლო ხაზინაში. ხოლო თუ კერძო საკუთრებას და გამოსყიდვის პრინციპს, რომელსაც სოციალ-დემოკრატები იცავენ—მივიღებთ, მაშინ ღარიბი გლეხობა ცოტა ხნის შემდეგ ისეთსავე უმწეო მდგომარეობაში ჩავარდება, რანაირშიაც იყო რევოლიუციამდე და რანაირშიაც არის დღესაც.

ამიტომ ჩვენ მთელი ჩვენის ძლიერით დავიცავთ ამ აზრს და ტყუილად უკვირს, მაგალითად სოც.-დემოკრატების დუშელ პროპაგანდისტს, რომ იქ საერობო არჩევნების დროს ჩვენ საკუთარის პროგრამით გამოვდივართ და ხალხს უხსნით კერძო საკუთრების უარყოფით მხარეებს. შეიძლება ვერ გავიტანოთ ჩვენი, შეიძლება დავმარცხდეთ, მაგრამ ეს სრულიად არ გვაფიქრებინებს, რომ ჩვენი მოწინააღმდეგენი მართალნი არიან მხოლოდ იმიტომ, რომ მათ მეტი ხმები აქვთ.

საქართველოს სოციალური და სოციალისტური მომავალი მოითხოვს სოციალ დემოკრატების და ნაციონალ-დემოკრატების (ისინი ამ საკითხში შეხმატკბილებულნი არიან) პროგრამის უარყოფას და მიწის მუშებისათვის გადაცემას მიწისას არა საკუთრებად, არამედ სასარგებლოდ და უფასოდ.

ქართული თეატრი

სრულებით არ მინდა ვილაპარაკო ჩვენი თეატრის მნიშვნელობისთვის, თუ რა დიდ როლს თამაშობდა რუსეთის მთავრობის დროს, როცა იგი ხშირად ერთად ერთი თავშესაფარი იყო ჩვენი ეროვნული პიროვნებისი, თუ რა დიდი ადგილი ეკუთვნის დღესაც ქართულ კულტურულ თავისუფალ შემოქმედება
ში. ეს ყველასათვის ცხადია, აქ სადა
რა. თავისუფალი საქარ-
როფიალო, რომ
ნდა გაი-

კრის
უმწვერ-
ალია უნდა
ვდეს ჩვენი სას-
და დღეს მისი სარ-
ლიდია, ვიდრე ყოფილა

უფლება ერისა--ყოვლის უწინა
მოასწავებს მისი შემოქმედების გაძლიერებას. სამწუხაროდ ჩვენმა თეატრმა ჯერჯერობით ვერ იგემა ჩვენი ეროვნული განთავისუფლების ძალა. ჩვენი სასცენო სეზონი იშვიათად ყოფილა ასე მიდუნებული და მიძინებული. აგერ შემოდგომა თავდება და ქართული წარმოდგენების არაფერი ისმის. ტფილისში მხოლოდ სახალხო წრე შეუდგა მუშაობას, მთავარი თეატრი კი სრულიად უმოქმედოთაა. დასი არ შემდგარა არც ქუთაისში, არც სხვაგან, მაშინ როდესაც წინად სამი-ოთხი მუდმივი დასი მუშაობდა და ისე სცენის მოყვარეების მიერაც ბევრი წარმოდგენა იმართებოდა პროვინციის დაბებსა და ქალაქებში.

სწორედ გაუგებარია ასეთი მდგომარეობა, განსაკუთრებით ტფილისში, რომელიც ცენტრია ჩვენი ყოველგვარი კულტურული საქმიანობისა. დღეს ხომ არავითარი პოლიტიკური და ადმინისტრატიული დაბრკოლება არ ეღობება წინ ჩვენს თეატრს? დღეს ხომ საკუთარი სახელმწიფო სათეატრო შენობა გვაქვს? დღეს ხომ საკუთარი მთავრობა გვყავს, რომლის ერთი მთავარ დანიშნულებათაგანია დაეხმაროს, ხელი შეუწყოს ქართულ დრამატიულ ხელოვნებას? მაშ რა აფერხებს საქმეს? რატომ აქამდის არ იწყება ჩვენი სეზონი მაშინ, როდესაც რუსულ ოპერას, რუსულს და სომხურ დრამებს გაჩაღებული მუშაობა აქვთ? ნუ თუ დღესაც სხვის სახლში ვართ, უცხოეთში და არა შინ, საქართველოში?

სწორედ გაუგებარია!

სხვა პირობებიც თითქოს ნიადაგს უმზადებდნენ წლევანდელი სათეატრო სეზონის გაუმჯობესობას: ჩვენმა მსახიობებმა შეადგინეს კავშირი, რომელიც უეჭველია მეტს პასუხისმგებლობას და პროფესიულ მოვალეობის შეგნებას შეიტანს ქართული სცენის ხელოვანთა წრეში; დრამატიული საზოგადოების გამგეობა ზაფხულიდანვე შეუდგა მზადებას, გამართა სკოლა ახალი ძალების გასაწვრთნელად, გამოგვიჩნდნენ სერიოზულად განათლებული რეჟისორები. და ყოველის მხრით მოსალოდნელი იყო, რომ ეხლანდელი სეზონი ქართული დრამისა იქნებოდა განახლებული და გამშვენიერებული, ისეთი, როგორიც შეჰფერის განთავისუფლებულ ერს. მაგრამ აგერ ნოემბერია და ჩვეულებრივი, ძველი წარმოდგენებიც კი არ იმართება და ისიც იხჩობა და იკარგება, რაც გვქონდა.

რა არის ამის მიზეზი, ვისი ბრალია? ამის გამორკვევას აქ არ შეუდგები. აღვნიშნავ მარტო სამწუხარო ფაქტს, რომ არსებობს რაღაც უთანხოება დრამატიულ საზოგადოების, კავშირისა და სახელმწიფო თეატრის ადმინისტრაციის შორის. ამბობენ იმასაც, რომ ჩვენი სასცენო მოღვაწეები ერთ ხანად ორ ბანაკადაც გაიყვნენ და ორს ცალკე დასს უნდა დაეწყო მუშაობა, ერთის მხრით იყვნენ ძველი მსახიობები, მეორეს მხრით—ახლები.

ასე იყო თუ ისე—ჩვენ არავის გასამართლებას არ ვკისრულობთ. მხოლოდ მოვითხოვთ, რომ ყველაფერს ამას ბოლო მოეღოს და ახლა მაინც დაწყებულ იქნეს ქართული წარმოდგენების სეზონი, უპირველესად ამას უნდა დაეხმაროს ჩვენი მთავრობა, რომლის ხელშია სათეატრო შენობა და რომლის მოვალეობაა ფულითაც აღმოუჩინოს შემწეობა ქართულ სცენას. მუდამ მშიერ-შიშველნი იყვნენ ჩვენი მსახიობები, ჩვენს თეატრს ყოველთვის აკლდა სათანადო მოწყობილობა, იგი ვერ გავდა ნამდვილი ხელოვნების ტაძარს. ეხლა ყველაფერი უნდა მივცეთ, თუ გვინდა, რომ წმინდად ემსახუროს თავის მაღალ დანიშნულებას ეხლა გზა უნდა გაუხსნათ ქართულ სასცენო ხელოვნებაში ახალს ძალებს, რომ ერის განახლება და აღორძინება თეატრსაც მიწვდეს, რომ განთავისუფლებული საქართველოს თეატრი იყოს განახლებული არა მარტო გარეგნულად, არამედ ყოვლის უმეტესად თავის შინაარსით, თავის შინაგანის შემოქმედებით.

ნუ დავიზარებთ ამისთვის ნურც შრომას, ნურც ფულს, თეატრისათვის გაწეული მცირეოდენი ხარჯი არ დაამძიმებს ჩვენს ხაზინას.

სამ. ფირცხალავა.

მთავრობაში

მთავრობამ დაადგინა: ყველა უწყებისათვის სახელმძღვანელოდ დადგენილ იქმნას საერთო წესად, რომ ათ მილიონიან ფონდიდან კრედიტის გაღება მოხდება მხოლოდ აუცილებელი საჭიროებისათვის, როცა ამ საქმის დაკმაყოფილების დაყოვნება შეუძლებელია და საქმეს შესამჩნევ ზიანს მოუტანს.

დადგენილია გაიხსნას ტფილისში სახალხო საბავშვო ბაღი ამ ბაღის შესანახად გაიცეს ხაზინიდან 1200 მან. წლიურად. ეს დადგენილება წარედგინოს პარლამენტს კანონ-პროექტის სახით. რაც შეეხება პოლიტეხნიკურ ინსტიტუტს, მისი შენახვა საქართველოს რესპუბლიკისათვის საძნელოა და ამიტომ მიენდოს განათლების მინისტრს გამოარკვიოს ტფ. ქალაქის თვითმართველობისა, აგრეთვე ადერბეიჯანისა და სომხეთის მთავრობებთან მოლაპარაკებით თუ რა მონაწილეობა შეუძლიანთ მიიღონ მათ ამ ინსტიტუტის შენახვაში.

უკანასკნელი ცნობები

სომეხთა ეშელონები.

სამხედრო მინისტრმა შემდეგი დეპეშა მიიღო სადგურ აირუმიდან დამცველ რაზმის უფროსის კაპ. დიდებულიძისგან ნოემბრის სამის თარიღით: „დღეს გაიარეს მატარებლებმა № 593 და 655 გადიდებულ შემადგენლობით, ორი ოროთქლმავლით. შიგ სომეხთა ეშელონები ისხდნენ სხვა და სხვაგვარ ნაწილისა და მოწყალების დებით. ესენი ლტოლვილთა სახით მიემგზავრებოდნენ, ყველანი მტრულ და საომარ გუნებაზე და განწყობილებაზე არიან. მოაქვთ იარაღი და კონტრაბანდა ვაგონები დახურულია და დაბეჭდილი. გთხოვთ მაცნობოთ ამნაირი მატარებლები გავატარო თუ არა.“

საქართველოს პარლამენტი

სამშაბათი. ნოემბრის 6.

პარლამენტი ხსნის დღიურ წესრიგიდან მე-12 და მე-14 მუხლს. პირველი შეეხება სალვთო სჯულის სწავლების გაუქმებას სასწავლებლებში, რომლის პროექტი სასკოლო კომისიამ შეიმუშავა და მთავრობას ჯერ ის არ განუხილავს: მთავრობის წევრი, განათლების მინისტრი გ. ლასხიშვილი წინადადებას იძლევა გადაიდვას ამ კანონპროექტის განხილვა, რათა მთავრობამ განიხილოს იგი თავისი აზრი გამოსთქვას მეორე—მთავრობისადმი შეკითხვაა, რომლის ავტორი ალ. ახმეტელი უკვე დაკმაყოფილებულად გრძნობს თავს მას შემდეგ, რაც პარლამენტმა და მთავრობამ სათანადო ზომები მიიღეს სომეხ-ქართველთა კონფლიქტის გათავების საქმეში.

კანონთა საბოლოო ტექსტების მიღების შემდეგ, პარლამენტი უკამათოდ ამტკიცებს სახელმწიფო ქაღალდების მბეჭდავ ექსპედიციის ხარჯთ-აღრიცხვას.

ცხარე კამათს იწვევს კანონ-პროექტი აგრარულ რეფორმასთან დაკავშირებულ სტატისტიკის შედგენისა. მიწათმოქმედების სამინისტრომ წარმოადგინა ეს კანონ-პროექტი და მოითხოვს რომ მასთან იქნეს დაარსებული სტატისტიკური კომისია, რომელმაც სათანადო დახმარება უნდა გაუწიოს მთავრობას აგრარული რეფორმის გატარების საქმეში.

კანონპროექტი მიწათმოქმედების სამინისტროს მიერ არის შემუშავებული და ეს საბუთს აძლევს პარლამენტის წევრ' გრ. ვეშაპელს, რომ ვრცელი სიტყვა წარმოსთქვას არა კანონპროექტის არსებითად განხილვისათვის, არამედ მიწათმოქმედების სამინისტროს ნაციონალიზაციისათვის.

სტატისტიკური კომისია არსდება იმისათვის, რომ შესაფერი სტატისტიკური ცნობების შეკრებით ხელი შეუწყოს აგრარული რეფორმის სამართლიანად განხორციელებას და. ეს საკმარისია მიხეილ ვახტანგის ძე მაჩაბლისათვის, რომ გრძელი სიტყვა უძღვნას „უსამართლო“ აგრარულ კანონს.

ჩვენ არ მოგვყავს მ. მაჩაბლის სიტყვა თუნდაც იმ მოსაზრებით, რომ ამ დღეებში კიდევ ბევრ ამისთანა სიტყვას მოვისმენთ პარლამენტის მარჯვენა სექტორიდან, როდესაც აგრარულ რეფორმის კანონპროექტი დაისმება განსახილველად.

ს. ყ.

კრებას ხსნის თავმჯდომარე **ნ. ჩხეიძე** შუადღის 12 ს.

მდივანი ი. აბაკელია ჰკითხულობს დღიურ წესრიგს და კომისიებში გადასაცემ კანონპროექტთა სიას.

დღიური წესრიგის შეცვლისათვის სიტყვას თხოულობს:

განათლების მინისტრი **გ. ლასხიშვილი.** დღიურ წესრიგის მე-12 მუხლად მოხსენებულია კანონპროექტი სალვთოსჯულის სწავლების გაუქმებისა ყველა ტიპისა და საფეხურის სახელმწიფო და კერძო სკოლებში. ამის საწინააღმდეგო არაფერი გვაქვს, მხოლოდ უნდა მოგახსენოთ, რომ ეს კანონპროექტი წარმოსდგა სასკოლო კომისიიდან და მთავრობას იგი არ განუხილავს. გთხოვთ გადასდოთ მისი განხილვა სხვა კრებისათვის, როდესაც მე წარმოგიდგენთ ამ კანონპროექტის შესახებ მთავრობის აზრს.

განათლების მინისტრის წინადადება მიღებულია.

ალ. ახმეტელი ხსნის თავის შეკითხვას იმ მოსაზრებით, რომ ამ ხნის განმავლობაში საქართველოს პარლამენტმა და მთავრობამ თავისი მოქმედებით, უკანასკნელი ამბების (სომეხ-ქართველთა უთანხმოების) გამო გადადგმულ ნაბიჯებით უკვე დააკმაყოფილა ინტერპელიანტი

რ. არსენიძე (სარედაქციო კომისიის წევრი) ჰკითხულობს საბოლოო ტექსტს შავი ზღვის რკინის გზის დამთავრების კანონისა.

შ. ამირეჯიბი (სარედაქციო კომისიის წევრი) ჰკითხულობს საბოლოო ტექსტს გარეშე საქმეთა სამინისტროს შტატების და ხარჯთ-აღრიცხვის კანონისა.

პარლამენტი ამტკიცებს ორივე ტექსტს.

სახელმწიფო ქაღალდების მბეჭდავ ექსპედიციის ხარჯთ აღრიცხვა

საფინანსო კომისიის წევრი **დ ონიაშვილი.** ყველამ იცის თუ რა დიდი მუშაობა უხდება სახელმწიფოს ქაღალდების მბეჭდავ ექსპედიციასა. მხედველობაში უნდა მივიღოთ, რომ ექსპედიციისათვის საჭირო არიან ისეთი სპეციალისტები, რომელნიც იშვიათი არიან. ისინი თავის დარგში პირდაპირ ვირტუოზები არიან (მაგ. მხატვრები) და ცხადია, რომ მათი სამუშაოს ასრულება ყველას არ შეუძლიან. ამას იმიტომ მოგახსენებთ, რომ არავის გაუკვირდეს, თუ ხარჯთ-აღრიცხვაში ზოგიერთ ასეთი სპეციალისტისთვისაც სხვებზე მეტ ჯამაგირს დაინახავს. რაც შეეხება საზოგადოდ მუშებს, იმათი ჯამაგირები შეფარდებულია პროფესიული კავშირის მიერ შემუშავებულ ტარიფთან.

მომხსენებელი ჰკითხულობს კანონპროექტს მუხლობრივად.

კანონპროექტი მიღებულია ერთხმად.

აგრარულ რეფორმასთან დაკავშირებული სტატისტიკის შედგენის კანონპროექტი.

საფინანსო კომისიის წევრი **დ. ონიაშვილი.** მიწათმოქმედების სამინისტრო თხოულობს სტატისტიკური კომისიის დაარსებას. თქვენ იცით, რომ ეხლა დიდი მუშაობა სწარმოებს აგრარული რეფორმისათვის, ამას უნდა უძღოდეს წინ საზოგადოდ მიწის მფლობელობის შესწავლა და კერძოდ სტატისტიკური ცნობების შეკრება. ასეთი მუშაობა სწარმოებდა 1917 წლის ზაფხულში (სამეურნეო სტატისტიკური აღწერა). ქუთაისის გუბერნიაში მოხდა ეს აღწერა, მაგრამ ნაყოფი ვერ გამოიღო სხვა და სხვა პირობების გამო. ხოლო მასალა დაგროვილია და მას დამუშავება სჭირდება. სტატისტიკურმა კომისიამ უნდა შეისწავლოს ეს დაგროვილი მასალა და შესაფერი დასკვნებისათვის. გამოიყენოს; საზოგადო მიზანი კი ის არის, რომ ყოველ გონივრულად მოწყობილ სახელმწიფოში საჭიროა ცენტრალური სტატისტიკური ორგანო. საქართველოში ჯერ ასეთი ორგანო არ არსებობს. ხოლო ყველა დაწესებულებას აქვს თავისი სტატისტიკური ორგანო მომავალში უნდა დაარსდეს ცენტრალური კომისია, ვიდრე ეს მომავალშია, ეხლა მიწათმოქმედების სამინისტროსათვის საჭიროა სტატისტიკური კომისია რომელიც დახმარებას გაუწევს სამინისტროს აგრარულ რეფორმის გატარებისათვის. კომისია იარსებებს 9—10 თვეს ამის შემდეგ შეიძლება ჩაეყაროს საძირკველი ცენტრ. ორგანოს.

იმართება საერთო კამათი სტატისტიკური კომისიის მოწყობის შესახებ მიწათმოქმედების სამინისტროსთან.

გრ. ვეშაპელი (დამოუკ ნ.-დ.) კანონპროექტი შემოტანილია საფინანსო კომისიის მიერ იმ დროს, როდესაც ის აგრარულ კომისიაში უნდა განხილულიყო, რადგან მსჯელობა იმის შესახებ, მიზანშეწონილია თუ არა ასეთი კომისიის დაარსება აგრარულ რეფორმის გატარების გასაადვილებლად, აგრარულ კომისიის კომპეტენციას შეადგენს და არა საფინანსო—საბიუჯეტოსი. უკანასკნელს შეუძლია მხოლოდ ივარაუდოს მისი ხარჯთ-აღრიცხვა. სტატისტიკის შედგენა საჭირო იყო წინად და არა ეხლა, როდესაც მიწები უკვე ჩამორთმეულია და ამ დღეებში ჩვენ განვიხილავთ კანონპროექტს აგრარულ რეფორმის გატარებისა.

შემდეგ ორატორი ნახევარ საათზე მეტს ლაპარაკობს იმაზე, თუ რამდენად მიზანშეწონილად მუშაობს მიწათმოქმედების სამინისტრო. ის ეხება ნაციონალიზაციის განხორციელების საკითხს მიწათმოქმედების სამინისტროში, სადაც მრავალი ათეული უცხოელი, მათ შორის ცნობილი სოკოლოვი (№ 1 „პრიკაზის“ ერთი ავტორთაგანი, ტფილისის ციხეში დატუსაღებულ ბოლშევიკების შუამავალი და სხვ.), სამიწათმოქმედო საქმეებს მეთაურობენ. ორატორი მთავრობის გაზეთიდან კითხულობს სიას იმ უცხოელთა, რომელნიც უკანასკნელ ხანებში იქმნენ დანიშნული მიწათმოქმედების სამინისტროს სხვა და სხვა უწყებაში.

მიწათმოქმედების მინისტრის ამხანაგი **პ. გელეიშვილი** უპასუხებს გრ. ვეშაპელს და იცავს სამინისტროს, როდესაც ის სახელმწიფოს კეთილდღეობის თვალსაზრისით ხელმძღვანელობს და ნიშნავს საქმის მცოდნე უცხოელებს და არა იმ ქართველებს, რომელნიც იმ საქმეებისათვის ვერ გამოდგებიან. „ეს საზოგადო მოვლენაა ყველა [illegible]ბაში—ამბობს მინისტრის ამხანაგი,—არ გვყავს საქმის მცოდნე და გამოცდილი პირები და იძულებული ვართ უცხოელებს ჩავაბაროთ ზოგიერთი საქმის მეთაურობა. ჩვენში ვერ დაასახელებთ პირს, რომ, მაგ. სტატისტიკაში ხელმძღვანელობა გასწიოს. სტატისტიკურ კომისიაში ჩვენი ახალგაზრდები—სტუდენტები და კურსელი ქალები—იმუშავებენ და შეიძლება რამდენიმე წლის შემდეგ გვეყოლოს ხელმძღვანელები“.

თ. ღლონტი (ს.-ფ.) სოც.-ფედერალისტთა ფრაქციამ განიხილა ეს კანონ-პროექტი და მხარი დაუჭირა მას შემდეგი მოსაზრებით: აგრარული საკითხი დიდი საკითხია და მიწათმოქმედების სამინისტროსათვის ჩვენ ნურავითარ ხარჯს ნუ დავიშურებთ, რომ ხელი შეუწყოთ მას აგრარული რეფორმის გატარებაში. ჩვენ გვინდა, რომ საფუძველი მუშისა იყოს საქმის სიყვარული. თუ საქმის სიყვარული არის, იქ ყველაფერი გაკეთდება ივლისში სხვათა შორის შეიქმნა აგრარული კომისია, რომელსაც მაშინვე დასჭირდა ცნობები, განმარტებები. კომისია იმ თავითვე მოელოდა, რომ იმ ის ნამდვილ, უტყუარ ცნობებს ვერ მიიღებდა, რადგან სტატისტიკური შესწავლა ჩვენში თითქმის არ არსებობდა. კომისიის მოლოდინიც გამართლდა. სტატისტიკური კომისიის შედგენა, მაშასადამე, უთუოდ საჭიროა და მას სათავეში უნდა ჩაუდგეს საქმის სიყვარულით აღჭურვილი პირი. საქმისთვის სასურველი იქნება, რომ თვით ბ. პეტრე გელეიშვილი ჩაუდგებოდეს მას სათავეში, ხოლო უცხოელები, რომელთაც საქმის ცოდნა აქვთ ინსტრუქტორებად იყოლიოს.

შემდეგ ორატორი აუცილებლად სთვლის ცენტრალურ სტატისტიკურ ორგანოს დაარსებას და დასასრულ უსურვებს მიწათმოქმედების სამინისტროს, რომ მან შესცვალოს ტემპი თავისი მუშაობისა.

კ. ნინიძე (ს.-დ.) სოც.-დემოკრატიული ფრაქცია ჰფიქრობს, რომ შეიძლება უკეთესი იყოს მუდმივი ცენტრალური ორგანოს დაარსება, მაგრამ ვიდრე ეს არ მომხდარა, ჯერ ჯერობით უნდა დაარსდეს სტატისტიკური კომისია მიწათმოქმედების სამინისტროსთან.

მ. მაჩაბელი (დამოუკ. ნ.-დ.) დიდხანს ლაპარაკობს ნაციონალიზაციისა და აგრარულ რეფორმის შესახებ. დასასრულ აცხადებს, რომ ის მომხრეა კანონ-პროექტისა.

ხელმეორედ ლაპარაკობს მიწ.-მ. მინისტრის ამხანაგი **პ. გელეიშვილი,** უპასუხებს იმ ორატორებს, რომელნიც წუნს სდებდნენ მიწათმოქმედების სამინისტროს მოქმედებას და იცავს სტატისტიკური კომისიის დაარსების საჭიროებას.

დოლუხანოვი (სომ. სახ. ფრაქცია) ეხება ვეშაპელის სიტყვას ნაციონალიზაციის შესახებ და ამბობს: „არც ერთი მტერი არ არის ისე საშიში, როგორც უზომოდ სწრაფი ნაციონალიზაცია. ვეშაპელმა ჩამოსთვალა უცხოელები, რომელიც მიწათმოქმედების სამინისტროს უწყებაში მსახურებენ და მათ შორის რამდენიმე სომეხიც დაასახელა. საქართველოში 300—400 ათასი სომეხია და ნუ თუ მათ არა აქვთ უფლება პატარა ადგილების ღირსნი მაინც გახდნენ სახელმწიფო უწყებაში“.

ჩაწერილია კიდევ ორი ორატორი. წინადადება შემოდის შესწყდეს კამათი კამათი სწყდება.

მომხსენებელი **დ. ონიაშვილი** ჰკითხულობს კანონ-პროექტს მუხლობრივად

პირველი მუხლის გამო, რომელიც მოითხოვს, 396,600 მანეთის გადადებას სტატისტიკური კომისიის მოსაწყობად, სიტყვას თხოულობს **ალ. ახმეტელი**

(ნ.-დ.) იგი წინააღმდეგია, რომ ასეთი დიდი თანხა გადაიდოს ისეთ დაწესებულებისათვის, რომელიც ყოვლად უსარგებლოა აგრარული რეფორმისათვის, შემდეგ ორატორი ეხება საზოგადოდ აგრარულ რეფორმას.

ხმის უმრავლესობით პირველი მუხლი მიღებულია.

უკვე სამი საათია და შემდეგი მუხლების განხილვა გადაიდვა შემდეგი საგანგებო კრებისათვის, რომელიც ხუთშაბათს დაინიშნა.

პირადი განცხადება.

პირადი განცხადებისათვის სიტყვას თხოულობს გრ ვეშაპელი და უპასუხებს—რა დოლუხანოვს, ამბობს: „მე მალაპარაკებს ის კი არა, რომ არ მინდოდეს სომხების ყოფნა სამსახურში, არამედ ის, რომ ჯერ სომხებს ვერ გამოურკვევიათ, ვისი ქვეშევრდომნი არიან, და შესწევთ თუ არა ზოგიერთს მათგანს გამბედაობა საქართველოს ქვეშევრდომობა აღიაროს.

ომის დეპეშები

(საქართველოს დეპეშათა სააგენტო)

ბერლინი 5—11. საღამოს სამხედრო ცნობა. ბრძოლის ხაზზე შელდასა და უაზის შუა მტერს დავცილდით. ჩვენი უკან დახევა წესიერად სწარმოებს, დღეს აქ მხოლოდ მცირე შეტევას ჰქონდა ადგილი ბევრგან ამერიკელების იერიშები მოვიგერეთ.

პარიზი 5—11. სამხედრო ცნობა. საფრანგეთის ჯარის მთელ ფრონტზე სამბრეს არხიდან არგონებამდე მტერი მთელი დღე უკან დახევას განაგრძობდა ზოგ ალაგას გერმანელებმა 10 კილომ. დაიხიეს უკან. წინა დღეს სამბრეს არხზე დაწყებულმა მკაცრმა ბრძოლამ დიდათ დააზარალა მტერი: საფრანგეთის მე-10 არმიამ გერმანელთა 36 დივიზია დაამარცხა, ტყვეთ წამოიყვანა 4000 გერმანელები და ხელთ იგდო 60 ზარბაზანი; ბრძოლის დასაწყისში მან დაიპყრო გიზი, მისი წინსვლა გრძელდება და საღამოთი მიაღწია და აიღო ბარზი, ესკეხერი, ლა ვაკერეზი, კრიუპილი, მალზი, რომერი, ვაქეფორტის აღმოსავლეთი ნაწილი, კოლონფეი, სენ-რიშრმონ, ხუსსე. ყველგან განთავისუფლდებდით მრავალ დაპატიმრებულ მოქალაქეებს.

პარიზი 3—11. ოფიციალური ცნობა შეთანხმების სახელმწიფოთა ჯარმა სერბიაში ბელგრადი აიღო. მთელი სერბია მტრის ჯარისაგან განთავისუფლდა.

ზავის გარშემო

(საქართველოს დეპეშათა სააგენტო)

ლიონი, ნოემბრის 5. ავსტრიამ ხელი მოაწერა დროებითი ზავის მოკავშირეთა პირობებს. საომარი მოქმედება დღეს 15 საათზე შესწყდა

დროებითი შერიგება ავსტრიასთან. დეპუტატთა პალატის სხდომაზე ოთხშაბათს კლემანსომ წაიკითხა მოკავშირეთა დროებითი შერიგების პირობები, რომელშიც ავსტრიისგან მოითხოვენ ხმელეთზე, წყალზე და ჰაერში სამხედრო მოქმედების დაუყონებლივ შეწყვეტას, ავსტრია უნგრეთის მიწა წყალზე სანავოსნო და რკინის გზებზე მოკავშირეთა ჯარის თავისუფლად გადაზიდ-გადმოზიდვას და რამდენიმე სტრატეგიული (?) პუნქტების დაჭერას მოკავშირეების მიერ.

გარდა ამისა მოკავშირეები მოითხოვენ 15 დღის განმავლობაში ავსტრიიდან გერმანელთა ჯარის გაყვანას, ტყვეების დაბრუნებას; ნაწილი ფლოტისა უნდა გადაეცეს მოკავშირეებს, დანარჩენი უნდა დადგეს იმ ადგილებში, რომელსაც უჩვენებენ, აგრეთვე განსაზღვრულ ადგილას უნდა მოგროვდეს საჰაერო ფლოტიც და სხვ.

კოპენჰაგენი. 3—11. ინგლისური პრესა ზეიმობს რომ დარდანელის გახსნით გზა რუსეთისაკენ თავისუფალია.

გერმანია და რუსეთი

გერმანიამ რუსეთს მოსთხოვა 24 საათის განმავლობაში გერმანიიდან გავიდნენ ბერლინში მყოფი რუსეთის ოფიციალური პირნი, სულ გერმანიის სხვა ნაწილებიდან 1 კვირის განმავლობაში, სანამ რუსეთის მთავრობა გერმანიის მთავრობას იმის გარანტიას არ მისცემს რომ გერმანიაში ის შესწყვეტს სარევოლუციო აგიტაციას და სანამ მირბახის მკვლელები და მკვლელობის მომწყობნი არ დაისჯებიან. ერთ და იმავე დროს ამავე ხანში გერმანიის ოფიციალურმა პირებმა უნდა მიატოვონ რუსეთი. თუმც იმის ნიშნები არ არის, რომ მოსალოდნელია გერმანიის ჩვენზე თავდასხმა მოვემზადოთ უეჭველად მოსალოდნელია თეთრგვარდიელთა შემოტევა, რის წინააღმდეგაც დაუყონებლივ მიღებულ უნდა იქნას ზომები. საგარეო საქმეთა სახალხო კომისარი ჩიჩერინი.

მოსკოვი. 5—11. სრ. რ. ც. ა. კ. პრეს ბიუროს ბიულეტენები. გერმანიის პროლეტარიატის ბელადმა კარლ ლიბკნეხტმა მოწოდებით მიმართა შეთანხმების სახელმწიფოთა მუშებს და ჯარის კაცებს: ურჩევს სოციალურ რევოლუციის მოხდენას და ომის შეწყვეტას.

ახალი ამბავი

მატარებლები

◆ **ძეგვის ხიდის დაზიანების** გამო მცხეთასა და ქსანს შუა, სწრაფ მატარებლების მიმოსვლა № 1 და 2 ორ ნოემბრიდან ვიდრე ახალ განკარგულებამდე შეწყვეტილია.

— ხიდის დაზიანების გამო მატარებლის № 3-ს მოძრაობა ახალ განკარგულებამდე მგზავრთა გადაჯდომით სწარმოებს.

◆ **გვარდიელები და მათი ჯამაგირები.** სამტრედიიდან გზათა სამინისტროს ატყობინებს სულაბერიძე: ,,თანახმად მთავარი შტაბის განკარგულებისა რკ. გზ. მოსამსახურე გვარდიელებზე ჯამაგირის მოთხოვნითი სიები წარედგინა რკინის გზის სამმართველოს. უკანასკნელი რამდენიმე სიას აბრუნებს იმ განმარტებით რომ ჯამაგირი რკინის გზელთა გვარდიაში ყოფნის დროს გვარდიაში მისცენ რადგანაც ქუთაისის სამაზრო შტაბი გამოურკვეველია ამ კითხვაში და არ იცის ვის დაუჯეროს, მთავარ შტაბს თუ რკინის გზის სამმართველოს გთხოვთ უკანასკნელათ აგვიხსნათ, როგორ მოვიქცეთ. ამასთან მოგახსენებთ, რომ ასეთ მიწერ მოწერაში დრო ჭიანურდება და გვარდიელებს თითქმის ზოგიერთს ოთხი თვეა ჯამაგირი არ მიუღიათ დღემდის, რაც იწვევს დიდ უკმაყოფილებას.

◆ **მოხელეთა კავშირში.** საქართველოს მოხელეთა კავშირის პრეზიდიუმი და საგანგებოდ არჩეული კომისია 10 ნოემბერს დილის 10 საათზე ქართულ კლუბის საზაფხულო შენობაში იწვევს სახელმწიფო დიწესებულებებში მოსამსახურე მოხელეთა საზოგადო კრებას. კრებაზე დასწრება შეუძლიან პროვინციის დელეგატებსაც. კრების მიზანია: 1. პრეზიდიუმის მოხსენება საბჭოს მოქმედებაზე პროფესიონალური კავშირის დაარსების შესახებ, 2. კოოპერატივისა და საკრედიტო ამხანაგობის დაარსება. 3 საბჭოს არჩევნები, 4. ჯამაგირების საკითხი და სხვა.

◆ **გაზეთი „საქართველო“** რამოდენიმე დღეა შესწყდა გაზეთი ,,საქართველოს'' გამოცემა ქაღალდის უქონლობის და ნივთიერის მიზეზით.

◆ **მიტროპოლიტი ამბროსი ტფილისში** ჩამოვიდა ჭყონდიდის მიტროპოლიტი ამბროსი.

◆ **ხოლერა.** ხოლერამ უკანასკნელ ხანს ძლიერ იკლო. ბოლო დღეებში ტფილისში ხოლერით არარავინ გამხდარა ავათ.

◆ **გერმანული ენის კურსები** ამ მოკლე ხანში ქართულ-გერმანული საზოგადოების მიერ მოწყობილი იქნება გერმანული ენის კურსები. ბინა და პირობები ცალკე იქნება გამოცხადებული.

◆ **დანიშვნა.** მილიციის უფროსის ბრძანებით მილიციის სამმართველოს საქმის გამგედ დაინიშნა ი წივწივაძე.

◆ **ჯამაგირები** ქალაქის საბჭოს დადგენილებით, ქალაქის იმ მოსამსახურეებს, რომელნიც გაგზავნილნი არიან სამუშაოდ სხვა და სხვა ადგილას ჯამაგირი არ მიეცემათ ქალაქის კასიდან იმ მომატების გარდა, რომელიც მათ დამსახურებული აქვთ.

◆ **გიმნასტიკა ჯარში.** მთავრობის დავალებით „შევარდენის“ სატეხნიკო კომისია იმუშავებს გეგმას საქართველოს ჯარში გიმნასტიკის სწავლისათვის სახელმძღვანელოს.

◆ **ჩხრეკა ქუჩებში** გუშინდლიდან უკვე დაიწყო ტფილისში ჩხრეკა და დაპატიმრება იმ ოფიცრებისა და სამხედრო პირებისა, რომელნიც საქართველოს ჯარში არ ითვლებიან დ ფორმას კი ატარებენ.

◆ **კოლექტიური საპირადო ბარათები** საუბნო სასურსათო ორგანიზაციის განყოფილება აცხადებს, რომ კოლექტიური საპირადო ბარათები მიეცემათ მხოლოდ სარაიონო კომიტეტებს, ან სახლის ორგანიზაციებს, რომელნიც სარაიონოში არ შედიან. კერძო პირებს ასეთი ბარათები არ მიეცემათ. ეს ბარათები საჭიროა იაფი პურისა და სხვა სანოვაგის მისაღებად ბარათი მთელი კომიტეტისათვის ღირს 10 მ.

◆ **ცნობები.** პოდპორუჩიკ დომენტი კვახაძე (მუსერიძე) მსახურობდა გერმანიის ფრონტზე, ზღვის პირის დრაგუნთა პოლკის მე-5 ესკადრონში. უკანასკნელად იმყოფებოდა ქ. ოდესაში „სმერტნი ასობოი ატრიადში“ ათმა თვემ განვლო, მის შესახებ არავითარი ცნობა არ მიგვიღია. თუ ვინმემ რამე იცის კეთილ ინებოს და გვაცნობოს წერილით ტფილისის სამინისტრაცია განყოფილებაში, სეფე ლეკიშვილს.

◆ **მძარცველის მოკვლა.** ნოემბრის 5-ს ხუთი შეიარაღებული ბოროტგამზრახველი შევიდა ვ. პორტინოვის ბინაზე და დაუწყეს ცემა მას, ფულსა სთხოვდნენ. პორტინოვს მეორე ოთახიდან შვილი მოეშველა, რომელმაც ერთ თავდამსხმელთაგანს რევოლვერი წაართვა და ორი მძარცველი დასჭრა. სამი გაიქცა ერთი დაჭრილი იქვე გარდაიცვალა, რომელიც აღმოჩნდა კაკი ქუბაბრია.

◆ **შეპყრობა.** მილიციის უფროსის განკარგულებით დაატუსაღეს და ციხეში მოათავსეს: დავით დოლიძე, შალვა ტუტაშვილი, ვლად. ვასაძე და კატელაძე, მათ ბრალდებათ ძარცვა-გლეჯა.

◆ **რევიზია.** განათლების მინისტრის ბრძანებით ნოემბრის 5-დან შეუდგნენ ყველა ტფილისში არსებულ კერძო და სახელმწიფო სასწავლებლების რევიზიას.

◆ **სათბობი მასალა.** მთავრობამ ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრს დაავალა, რომ პირველ რიგში დაკმაყოფილებულ იქმნეს სახელმწიფო დაწესებულებათა თხოვნები სათბობი მასალის შესახებ

◆ **ტუსაღების გაქცევა.** ნოემბრის 5-ს ღამით საგუბერნიო ციხიდან გაიქცნენ შემდეგი ტუსაღები: შაქრო კურტანიძე, ვარდენ მარქარაშვილი, ილია ცომაია, ლუკა წილოსანი, ვარლამ ახვლედიანი, სტეფანე ჩიხლაძე, ნიკ. ნიკოლაიშვილი, მიხ. კრუპინი, გრიგ ვასიძე, მიხეილ დგებუაძე, არმენ მღებროვი, კოტა მამალაშვილი და კონსტანტინე ნატროშვილი. ტუსაღებს გადაუხრხნიათ ფანჯრის რკინები და კედლიდან გადამძვრალან. ტუსაღებთან ერთად გაიქცა დარაჯი კონსტ. მიქაძე.

◆ **კომიტეტის გაძარცვა.** მილიციის უფროსის თანაშემწეს ბ ნ კახელაძეს შეუმჩნევია, რომ ვორონცოვის ქუჩაზე მომარაგების კომიტეტის ტყავის საწყობიდან სისტემატიურად ტყავეულობას იპარავდნენ. ბ-ნ კახელიძეს მიუჩენია საიდუმლოდ მეთვალყურენი და გამოურკვევია რომ ამ ბოროტებას თურმე ჩადიოდენ საწყობის დარაჯები ივანე დეისაძე, ალექსანდრე ბოლტაშვილი, გრიგოლ შარაშიძე და ანდრია გობარევი. საწყობის გამგის თანაშემწეს ანატოლი ივანეს-ძე თეოდოროვს და ნოქარს მიხეილ სავლენკოს ტყავი გამოქონდათ, აძლევდნენ დარაჯებს და იგინი ასაღებდნენ თურმე. აბდულ ალიზადესთან რომლისთვისაც მიუყიდნიათ 3 ფუთი ტყავი 600 მან. ფუთი; მამედ ალი ასკარ ოღლისათვის ფუთი 1000 მან ყველა ბოროტ მომქმედნი დააპატიმრა ბ-ნ კახელაძემ და მე-5 ნაწილის გამომძიებელს გადასცა.

საქ. სოც.-ფედ. სარევ. პარტიაში

კრება კუკიაში. დღეს, ნოემბრის 7-ს სასულიერო სასწავლებლის შენობაში მოხდება ჩვეულებრივი კრება. ამხანაგებს ვსთხოვთ უეჭველად დაესწრონ. მოხსენების შემდეგ არჩევნები მოხდება საუბნო კომიტეტისა მომხსენებელია პარლამენტის წევრი ამხ. აკ. ფაღავა.

—

საქ. სოც.-ფედ. ს. პარტიის ფოთის კომიტეტი თავის პარტიულ წევრთა და თანამგრძნობთა საყურადღებოდ ამით აცხადებს, რომ 1918 წ. პირველი ოქტომბრიდან წევრებზე ყველა დღემდის გაცემული საწევრო ბარათები გაბათილებულია, ხოლო ახალ საწევრო ბარათების მისაღებად კი (თანახმად პარტიულ ორგანიზაციის ახალი წესისა) გამოცხადდნენ ადგილობრივ პარტიულ კლუბში დღიდან ამ განცხადების გამოქვეყნებისა არა უგვიანეს ორი კვირისა.

ფოთის კომიტეტი.

ჩვენს სტუდენტებს

ამხანაგებო! დღეს ჩვენი პარტიული კრებაა დანიშნული სახელმწიფო უნივერსიტეტის შენობაში. კრება გაიმართება ლექციების შემდეგ, მესამე სართულის პირველ აუდიტორიაში. ამ კრებას ბევრი საყურადღებო კითხვები აქვს გასარჩევი, უმთავრესად კი კანდიდატების დასახელება უნივერსიტეტის მომავალ საერთო გამგეობაში.

ამხანაგებო! ჩვენმა ფრაქციამ მოინდომა ამ საკითხის შეთანხმებით გადაწყვეტა და ფრაქციათა წარმომადგენლების კრებაზე პროპორციანალურად განაწილება ადგილებისა, მაგრამ უარ ჰყვეს დანარჩენმა ფრქციებმა. ამის შემდეგ ჩვენ გადავწყვიტეთ პროპორციონალური არჩევნები. კრების დრო ცალკე იქნება გამოცხადებული მხოლოდ ხვალ, ლექციების შემდეგ ყველა ფაკულტეტის ჩვენი ამხანაგები მოვალენი არიან გამოცხადნენ კრებაზე და მონაწილეობა მიიღონ როგორც ამ კითხვის გადაწყვეტაში, კანდიდატების დასახელებაში ისე სხვა მრავალ საკითხების გარჩევაში.

ამასთანავე ეს კრება საშუალებას მოგვცემს ამხანაგების სრული რეგისტრაციისას.

მაშ ყველა დავესწროთ ამ კრებას.

დანი

პარლამენტის გარშემო

დღეს საქართველოს პარლამენტის საგანგებო სხდომაა დანიშნული.

ვინ ვარ მე?

(ქართველ მაჰმადიანის აღსარება)

მე შევიქენი ათი წლის 1908 წელს, როდესაც მოლა მოვიდა და უთხრა მამაჩემს „მეფიალა მომეცი თქვენი შვილები სასწავლებელში უნდა მივაბაროო“. იმ მოლას ქ. შ. წ.-კითხ. გ. საზოგადოების სასწავლებელში სამთო სჯულის მასწავლებლად ნიშნავდნენ და ამიტომაც ცდილობდა როგორმე მეტი ქართველი მაჰმადიანი ყმაწვილები მიეყვანა სასწავლებელში. მამა არ დასთანხმდა, მაგრამ დედამ ძალა დაატანა, რომ გავეშვი სასწავლებელში, მამაც დასთანხმდა და გაგვიშვა. როცა შევედი ზემოხსენებულ სასწავლებლის ეზოში, შემომხვდა მასწავლებელი და მითხრა: „გაუმარჯოს პაწაწა ქართველ მაჰმადიანს. მე ეს მეწყინა, რადგანაც ეს სიტყვები გინებად მიმაჩნდა, მე იმ დროს არ ვიცოდი, მაჰმადი რას ნიშნავდა, ან ვინ იყო. პირველ განყოფილებაში რომ შევედი გამეხარდა, რადგანაც იქ მჯდომთა შორის შევამჩნიე რამდენიმე მოწაფე ფესკებით მიუბრუნდი ჩემ ძმას და ვუთხარი, „დურსუნ ჩვენ აქ მარტონი არ ვყოფილვართ, ჩვენს მეტი კიდევ ყოფილან თითრის ბავშვები“. მეოთხე გაკვეთილის შემდეგ მოწაფეები სახლში წავიდნენ გარდა ქართველი მაჰმადიანებისა, რადგანაც მეხუთე გაკვეთილზე ხოჯა უნდა შემოსულიყო. დარეკეს ზარა, შევედით სასწავლებელში და შემოვიდა ხოჯაც, რომელსაც მივმართე შემდეგი სიტყვებით: „ხოჯა, დღეს ქართველმა მასწავლებელმა ქართველი მაჰმადიანი დამიძახა და რას ნიშნავს ეს სიტყვები, ამიხსენი“-თქო. ხოჯამ მიპასუხა, „მასწავლებელი გეხუმრებაო.“ იმას ის კი არ აწუხებდა, რომ მე რამე გამეგო, იმას მხოლოდ ის აწუხებდა როგორმე თავის დროზე ჯამაგირი აეღო და მეტი არაფერი.

სახლში, რომ მივედი, მამაჩემს ვუამბე ის, რაც შემემთხვა სასწავლებელში. იმან ეს იწყინა და მეორე დღეს სასწავლებელში აღარ გამიშვა. ეს გაიგო მამაჩემის ამხანაგმა ივანე მანჯგალაძემ, რომელმაც ძალად გამგზავნა სასწავლებელში და რომლის დარიგებითაც დავასრულე კურსი ზემო-ხსენებულ სასწავლებელში. როდესაც, მასწავლებელი გამომძახებდა გაკვეთილზე უდამ ჩამძახებდა ხოლმე ქართველ მაჰმადიანს. მე ეს მწყინდა, რადგანაც ვერ გამეგო, რისთვის მეძახდა მასწავლებელი ქართველ მაჰმადიანს. მეორე განყოფილებაში რომ გადავედი, მასწავლებელი აქაც ქართველ მაჰმადიანს მეძახდა. მაგრამ ვერც აქ გავიგე ვერაფერი და მთელი წლობით ვიტანჯებოდი და სასწავლებელში წასვლაც არ მინდოდა, რადგანაც ძალიან მეჯავრებოდა ეს ორი სიტყვა „ქართველი მაჰმადიანი“. მე კი გულში ჩასახული მქონდა თათარი. მესამე განყოფილებაში, რომ გადავედი, იქ გავიგე ჩვენი ვინაობა.

მასწავლებელმა მესამე განყოფილებაში აგვიხსნა აჭარლების ძალად გამაჰმადიანება. ამის შემდეგ მე გავიგე, მასწავლებელი რისთვის მეძახდა ქართველ მაჰმადიანს: ქართველს მეძახდა იმ სახით, როგორც ეროვნებით ვიყავი ქართველი, და მაჰმადიანს იმ სახით, როგორც სარწმუნოებით ვიყავი მაჰმადიანი. ამის შემდეგ ჩემს გულში დღე-დღეზე იღვიძებს სიყვარული ქართველობისა. მასწავლებელს ხშირად ვთხოვდი, ეამბნა ჩემთვის ისტორია ქართველი მაჰმადიანებისა და ქართველი ქრისტიანებისა. მასწავლებელიც ხშირად ასრულებდა ჩემს თხოვნას და მიხსნიდა ისტორიას ქართველებისას. მასწავლებელი მაძლევდა წიგნებს: ისტორიებს და ქართველი მწერლების ნაწარმოებს, რომლებსაც გატაცებით ვკითხულობდი სხვათა შორის „ბუნების კარში“ წავიკითხე არაბების ომი საქართველოში. წამება ძმების დავითისა და კონსტანტინესი, მურვან-ყრუსაგან. რომლების ნაშთიც ასვენია მოწამეთა მონასტერში. მინდოდა, როგორმე ჩემი თვალით ძენახა ნაშთი იმ ორი წმინდანისა, მოწამეთა მონასტერი და აგრეთვე გელათიც, მაგრამ ჯერ-ჯერობით ვერ მომიხერხებია. ამის შემდეგ მე გულიდან ამოვიგლიჯე სიტყვა თათარი და მის მაგივრად ჩავნერგე გულში ქართველი მაჰმადიანი.

მაისის პირველ რიცხვებში 1911 წელს ქ. შ. წ.-კ. გ. საზოგ. მათი ხარჯით გაგვაგზავნა ექსკურსიაზე ტფილისში მეოთხე და მესამე განყოფილებები; ტფილისში ჩვენ მოგვათავსეს სახელოსნო სასწავლებელში, სადაც პატივისცემით გვეპყრობოდნენ უმეტესად ქართველ მაჰმადიანებს, რადგანაც ჩვენ აჭარული ტანისამოსი გვეცვა, რამაც განცვიფრებაში მოიყვანა ქართველი ძმები. ჩვენ ტფილისში დავათვალიერეთ სიონის ტაძარი, ქართული მუზეუმი. მუზეუმში ჩვენ ვნახეთ ფარხმალი ერეკლე მეფისა, ეგრედ წოდებული „პატარა კახის“ და სხვა და სხვა საომარი იარაღები მეფეების და ქართველი გმირებისა. ავედით მამადავითის მთაზე დავათვალიერეთ პოეტი ილია ჭავჭავაძის საფლავი. მე დავეკითხე მასწავლებელს „ბ ნო, როდის მოკვდა ეს დიდებული პოეტი საუკეთესო მამულის შვილი ? მასწავლებელმა თავი ჩაქინდრა და მითხრა: „ჯემალ, ილია ჭავჭავაძე მოჰკლეს ავაზაკურად სოფ. წიწამურის ახლო 1907 წლის 30 მარიამობისთვეს“ ამ სიტყვების გაგონებაზე მე გავშორდი მასწავლებელს და გავიფიქრე: იმის მკვლელს არ მოუკლავს მარტო ილია ჭავჭავაძე, არამედ მოკლა ქართველი ერის მამა, იმან მოკლა საუკეთესო მამულის შვილი, რომლის სახელსაც დიდის ქებით იხსენიებს ქართველი ერი. პოეტის საფლავთან გადავიღეთ სურათები.

ტფილისში ჩვენ დავრჩით ექვსი დღე, მხოლოდ მეშვიდე დღეს გავემგზავრეთ მცხეთაში, სადაც დავათვალიერეთ სვეტიცხოვლის ტაძარი. იმ ღამესვე მცხეთიდან გავემგზავრეთ ბათომში. ცხრა მაისს დავიწყეთ მეცადინეობა. გათავდა მაისიც და გადავედი მეოთხე განყოფილებაში. მეოთხე განყოფილებაში უმეტეს ნაწილად ჩვენ ვსწავლობდით საქართველოს ისტორიას, ისტორიას ქართველი მეფეების და გმირებისას, გვიხსნიდნენ კიდევ აჭარლების ძალად გამაჰმადიანებას. როცა, წავიკითხე ისტორია დიდი მოურავის გიორგი სააკაძისა, ჩემი გული მაშინ ატირდა, რადგანაც მე იმ წიგნში ამოვიკითხე საქართველოს აოხრება გულქვა რეგვენ შაჰაბაზისაგან. მაისის ბოლო რიცხვებში 912 წელს დავასრულე კურსი ზემოხსენებულ სასწავლებელში. ზედამხედველმა სასწავლებლის მოწაფეები დაგვასაჩუქრა წიგნებით პირველი და მეორე ტომით დავით კლდიაშვილისა, რამაც მოწაფეები ძალიან გაგვახარა. სამი თვის მეცადინეობის შემდეგ იმავე წელს დავიჭირე ეგზამენი სამოქალაქო სასწავლებელში. ჩვენ იქ ქართულს კვირეში ერთ გაკვეთილს ვსწავლობდით რაც საკმარისი არ იყო. სამოქალაქო სასწავლებელში ქართველი ქრისტიანი მოწაფეები მეძახდენ „თათარს“, რუსები კი „ტუროკს“, რაც მე ძლიან მაღელვებდა, რადგანაც ვერ გამეგო, ქართველი ქრისტიანი ძმები რისთვის მეძახდნენ თათარს და ან რუსები ტუროკს, როდესაც ქართველი მაჰმადიანი ვიყავი. მე ძალა არ შემწევდა, ამეხსნა მოწაფეებისათვის, რომ მე ვიყავი ქართველი მაჰმადიანი და არა თათარი. სამოქალაქო სასწავლებელში არ იმყოფებოდა იმისთანა მასწავლებელი, რომელსაც აეხსნა მოწაფეებისთვის ჩვენი ვინაობა და ეთქვა, რომ ჩვენ ვიყავით ქართველი მაჰმადიანები და არა თათრები. ეს ასე მაშინ არ მოხდა, რადგანაც ჩვენი ვინაობა არავის არ აწუხებდა და ასე ვიმყოფებოდი ორ ცეცხლ შუა მთელი ორი წელი.

გიორგობისთვის ბოლო რიცხვებში 1915 წელს საერთაშორისო ომის გამო ყველა ბათომის სასწავლებლები გადაიტანეს ქალაქ ქუთაისში, მათ შორის სამოქალაქო სასწავლებელიც, რომელშიაც მე ვიმყოფებოდი მე-5 კლასში. მამაჩემს სახსარი არ ჰქონდა, რომ ჩვენ ორი ძმები გავეშვით ქუთაისში სასწავლებლად და ამიტომაც ჩვენ სწავლას თავი დავანებეთ.

რაც მე სწავლას თავი დავანებე, მისი უნარი სრულიად წამიხდა. 1915 წელს

დატრიალებულმა ამბებმა აჭარაში ააშფოთა ქართველი ქრისტიანი ძმების გული. დაგვიხსნეს აჭარა მტარვალთ ბრჭყალებისაგან და პირველად მოგვაწოდეს ძმობის ხელი. ერთის მხრით საერთაშორისო ომი ჩვენთვის საზარალო გამოდგა იმიტომ, რომ მტარვლების ხელიდან სამი მეოთხედი აჭარისა აოხრდა, თითქმის ერთი მეოთხედი ხალხიც დააკლდა; მეორეს მხრით კი სასარგებლო, რადგანაც აჭარამ გაიგო თავისი ვინაობა „ქართველი მაჰმადიანი“ იცნეს თავისი ძმები ქართველი ქრისტიანები, რომლებმაც ჩვენ დიდი სარგებლობა მოგვიტანეს. მაგალითად გახსნეს მრავალ ადგილას სასწავლებლები, საავადმყოფოები და მრავალი სხვა კიდევ. საზოგადოების ხარჯზე რამდენიმე მოწაფე სწავლობს ქართველი მაჰმადიანების შვილები. ჩვენმა ხალხმა რომ გაიგო თავისი ვინაობა, იცნო თავისი ძმები ქართველები ამან ზოგიერთ ერში აურზაური გამოიწვია, მაგრამ ჩვენ ამ აურზაურს ყური არ უნდა ვათხოვოთ, სანამ ჩვენს გვერდში დგას ჩვენი ღვიძლი ძმები ქართველი ქრისტიანები. ამ ამბების შემდეგ ხელმეორედ იღვიძებს ჩემში სწავლის ხალისი, რადგანაც ცოტად თუ ბევრად მაინც დავეხმარო ქართველ მაჰმადიან მოძმეებს და მტრისაგან აოხრებულ მხარეს. ზოგიერთ პატივცემულ პირების შემწეობით მიმიღეს ქუთაისის სამეურნეო სასწავლებელში, საზოგადოებამაც დახმარება აღმომიჩინა სტიპენდიით და განვაგრძობ სწავლას.

ქართველი მაჰმადიანი **ჯემალ ფადავა.**

ქალაქის საბჭო

ნოემბრის 4.

გუშინდელ სხდომაზე ქალაქის საბჭოში გაიმართა კამათი მომავალ საქალაქო არჩევნებისათვის შედგენილ კომისიის კომპეტენციის შესახებ. კამათის შემდეგ დაადგინეს აღიარებულ იქმნას ეს კომისია მხოლოდ, როგორც წინასწარი სამზადისის მწარმოებელი, გადაისინჯოს დროებითი მთავრობის მიერ გამოცემული საქალაქო დებულება და შეუფარდდეს იგი საქართველოს რესპუბლიკის აწინდელ პოლიტიკურ მდგომარეობას.

შემდეგ ხმოსანი **ეპშტეინი** მუხლობრივ ჰკითხულობს, კანონ-პროექტს ბინაზე ფასების მომატების შესახებ. პროექტით სახლის პატრონებს უფლება აქვთ მხოლოდ განსაზღვრული პროცენტი მოუმატონ არსებულ ფასებს. ეს შეღავათი ვრცელდება ყოველგვარ ბინაზე: საცხოვრებელზე, სავაჭრო-სამრეწველოზე და სხვა.

ღამის თერთმეტ საათზე საბჭო ჩვეულებისამებრ შეუდგა შეკითხვების განხილვას.

ხმ. ხანდანოვს შემოაქვს ახალი შეკითხვა მილიციის უფროსის ახალი განკარგულების შესახებ: 1) საბჭოსთან შეთანხმებით და მოლაპარაკებით არის გამოცემული მილიციის უფროსის მიერ სავალდებულო დადგენილება იარაღის აყრის შესახებ თუ არა, 2) იცის თუ არა ქალ. გამგეობამ, რომ მილიციის უფროსი არ არის ქალაქის მიერ არჩეული პირი და მაშასადამე მას არავითარი უფლება არა აქვს საქალაქო მილიციის სამართველოს სახელით ასეთი დადგენილება გამოსცეს.

ინტერპელიანტი მოითხოვს შეკითხვა სასწრაფოდ იქმნას განხილული და ამას ასაბუთებს იმით, რომ სავალდებულო დადგენილებაში იარაღის ჩაბარებისათვის უკანასკნელ ვადად ნოემბრის 6-ია დადებული და საჭიროა დღესვე განვიხილოთ ეს საკითხი, რომ დროზე შევაჩეროთ ექსცესების გამომწვევი დადგენილებაო.

რ. არსენიძე წინააღმდეგია, რომ შეკითხვა სასწრაფოდ იქმნას განხილული. რა მნიშვნელობა ექნება საბჭოს გადაწყვეტილებას, როდესაც ის სავალდებულო დადგენილება მთავრობის მიერ არის გამოცემულიო.

ხანდანოვის შეკითხვა ჩვეულებრივ შეკითხვად აღიარა საბჭომ და მისი განხილვაც გადადვა, ვიდრე მისი ჯერი მოვიდოდეს.

რიგშია **პ. გოთუას** შეკითხვა, შეკითხვა ეხება ქალაქის გამგეობის მოქმედებას და საბჭოს ზოგიერთ წევრებს, რომელნიც საქართველოს ქვეშევრდომნი არ არიან და საქართველოს დამოუკიდებლობას ებრძვიან. შეკითხვა შეტანილია აგვისტოს 26 ს. დღეს კი პ. გოთუა ხსნის თავის შეკითხვას: „მდგომარეობა შეიცვალა, საბჭოს არჩევნებისათვის უკვე სამზადისი სწარმოებს, საქართველოს ქვეშევრდომობის საკითხიც მოგვარებულია, ერთი სიტყვით ყველაფერი ის, რასაც ჩემ შეკითხვაში ვეხებოდი, ისე მიმდინარეობს, როგორადაც სასურველი იყო და ამიტომ უკან მიმაქვს ჩემი შეკითხვაო.

ხმ. პოპოვი. მას შემდეგ, რაც გოთუამ აქ შეკითხვა შემოიტანა, მდგომარეობა სრულებითაც არ შეცვლილა და თუ მას მაინც უკან მიაქვს თავისი შეკითხვა ეს აიხსნება მხოლოდ პოლიტიკური სილაჩრით.

ხმ. ეპშტეინი. როდესაც შეკითხვა შემოდის საბჭოში და მას აქვეყნებენ, ის უკვე საბჭოს ეკუთვნის და არა ავტორს. მე თანახმა ვარ, რომ უკან დაუბრუნდეს გოთუას მისი შეკითხვა, ხოლო თან დაერთოს სათანადო მოტივები, სახელდობრ, რომ ის უსაფუძვლოდ სთვლის თავის ბრალდებებს და ბოდიშის მოხდით მიაქვს შეკითხვა უკან.

საბჭო იღებს რ. არსენიძის ფორმულას: „მოისმინა რა გოთუას განცხადება შეკითხვის უკან წაღების შესახებ, საბჭო გადადის მორიგ საკითხებზე.

შემდეგი არის **ხმ. ხანდანოვის** ოქტომბრის 14-ს შეკითხვა. მაგრამ უქვორუმობის გამო კრება სწყდება 12 საათზე.

მოწერილი ამბები

ბორჯომი.

ძნელად თუ მოიპოვება სადმე კუთხე სადაც სიძვირეს, სპეკულიაციას, მოვაჭრეთა უსინიდისობას—ასე ფართოდ ჰქონდეს ასპარეზი გაშლილი, როგორც ამას ბორჯომში ვხედავთ; ერთი-ორი თვის წინედ საქონლის ქონი გირვანქა 5—6 მან. ფასობდა, დღეს კი 12 მან. ასწიეს ყასბებმა. ფასები, პირველ მოთხოვნილების საგნებზე საათობით იზრდება, ჩამოთვლა აქ შორს წაგვიყვანს. ხალხის არა ნორმალურ საზრდოობას, რომელსაც ზედ დაერთო დამშეულ ლტოლვილთა ჩამოსახლება, მისვლა მოსვლა,—თან დაჰყვა სხვა და სხვა ეპიდემიური სნეულებანი, რამაც უკანასკნელ დროს მეტად საშიში ხასიათი მიიღო; ამას ხელს უწყობს საექიმო დახმარების საქმის სისუსტე ბორჯომში. ამბულატორია მცირე საწოლებით და ბარაკები სრულებით არ არიან საკმარისნი ამდენ ავადმყოფებს უარონ. ავადმყოფთა პატრონები ჯეროვან ყურადღებას არ აქცევენ ჯანმრთელების იზოლიაციას ავადმყოფთაგან ხშირად ოჯახის ყველა წევრები ხდებიან ავად.

თუ ბორჯომის ცხოვრება უნუგეშო სურათს ჰშლის თქვენს თვალ წინ, რა მდგომარეობაში იქნება გარე მდებარე სოფლები ადვილი წარმოსადგენია! თუ მედიკური დახმარების საქმე ჯეროვან საფუძველზე ვერაა დამყარებული ბორჯომში სოფელი თითქმის მოკლებულია ამას. ჩვენს სოფლებს მრავლად შემოეხიზნენ ჯავახეთიდან გამოქცეული ლტოლვილნი, რომელნიც მეტად უმწეო მდგომარეობაში იმყოფებიან.

პირადად მომიხდა ამას წინად სოფელ დვირში ყოფნა. აქ მრავალი ოჯახი გამხდარა ავად გადამდები სენით, რომელთაც დახმარებას უწევს მახლობელ სოფელში შემთხვევით მყოფი რუსი ფერშალი. ხოლო სოფ. თიხელში, სადაც აწყურის ბრძოლის დროს გაოხრებულ ადგილებზე დასახლებულან უბედური ჯავახელები, შავ სახადს მოუკიდებია ფეხი და მრავალს უსპობს სიცოცხლეს.

სოფლელები მთავრობის დაუკითხავად იტაცებენ და იყოფენ ვინც რამდენს მოასწრობს მიწებს, მარტო ისიც კმარა, რომ სახელმწიფო მიწებს შეუბრალებლად სჩეხავენ და მით საშინელ მომავალს უმზადებენ თავიანთ თავსაც და ჩვენს სახელმწიფოსაც; ვის ც თავის თვალით არ უნახავს, კეთილ ინებოს და თვალი ადევნოს დვირიდან მოყოლებული საკირემდი გაჩეხილ მიდამოებს, სადაც უწინ ცად ამართული ნაძვნარ ფიჭვნარი ტყე მაყურებლის თვალს ატკბობდა, დაათვალიეროს ისე სხვა სოფლის გაჩეხილი ტყეები, რომელთა შესახებ ბორჯომში მრავლად შედგენილი ოქმები ლაგდებენ: დარწმუნდება, რომ ჩვენი ადმინისტრაცია ვერ იჩენს ძალას და უნარს ამგვარ უკუღმართობას სოფლისას, რომელიც ზიანს მისცემს ჩვენი სახელმწიფოს ეკონომიურ კეთილდღეობას, ერთხელ და სამუდამოდ ბოლო მოეღოს.

ბორჯომში ჯარი ამოვიდა, ახალციხისკენ გასამგზავრებლად. ქართველ მაჰმადიანებში კვლავ რაღაც მოძრაობა ხდება, მაგრამ ამაზე შემდეგ წერილში იყოს.

მეხხი გოგია.

პასუხად ზ. სანიკიძეს

„სახალხო საქმის“ 870 ნომერში იყო მოთავსებული შემდეგი სათაურით წერილი „სამხედრო საბეითლო განყოფილების უფროსის საყურადღებოდ“, რომელიც შეეხება მე და წამოყენებულია სამი ბრალდება:

ა, როდის შემოიღეს ჯარში ისეთი წესრიგი, რომ სამხედრო საბეითლო ლაზარეთში ჯარის ავადმყოფ ცხენის ექიმის მიერ ნახვა-სინჯვაში ჯარის ნაწილი კერძო გადასახადს იხდიდეს.

ბ. სანიკიძევ? კარგად უნდა იცოდეთ, რომ ერთი სახელმწიფოს ჯარის ნაწილი არ არის კუთვნილი მეორე სახელმწიფოსი. ბეითალი მოვალე არაა სხვა სახელმწიფო ჯარის ცხენებს უკურნოს უფასოდ, ეს საანბანო ჭეშმარიტება დროა იცოდეთ.

გ. თუ ასეთი გადასახადი არსებობს, ამ რიგად შეკრებილი ფული შედის, თუ არა ჩვენს სახელმწიფო ხაზინაში—და თუ შედის, სად რომელ კანონის ანუ მთავრობის განკარგულების ძალით? და თუ არა რა უყო ბეით. ქუთათელაძემ ეს ფული (თექვსმეტ თუმნამდი).

აღებული ფული იყო არა (160 მან. მხოლოდ 130 მან.) და გავანაწილე ასე—ერთი მანეთი ცხენზედ მივე სანიტარს გასამრჯელოში, რაიც მისგან მაქვს საბუთი,—ერთი მანეთი ცხენზე—საზარბაზნო ცხენის ლაზარეთის სასარგებლოდ და დანარჩენი ჩემს სასარგებლოდ როგორც ბეითალმა ავიღე.

გ. მხოლოდ თუ მართალია, როგორც ბოროტი ენები ამბობენ,—ის თვითონ ქუთათელაძემ ჩაიჯიბაო, კვლავ გთხოვთ განგვიმარტოთ: რა ზომები მიიღეთ დამნაშავეს წინააღმდეგ, რომ ასეთ ხელმრუდობას შემდეგში მაინც ადგილი არ ჰქონდეს ჩვენს ჯარში და მით ჩირქი არ მოეცხოს ყოველ პატიოსან მუშაკ ბეითალ-ექიმს, სწერს ზ. სანიკიძე.

2. საზარბაზნო ცხენის ლაზარეთის სასარგებლოდ კუთვნილი ფული გადაეცა საბუთით—საზარბაზნო ბრიგადის ბეითალს ს. ტუღუშს.

ყოველივე ეს ზემო აღნიშნული მოხდა ნებართვით 2 საზარბაზნო ბრიგადის უფროსის მოხსენების შემდეგ პატიოსან მუშაკ ბეითლისთვის—დასაძრახისი არაა კანონიერად გასამრჯელოს აღება.

ასეა სინამდვილე, და არა ისე, როგორც თქვენ გქონდათ გაშუქებული გაზეთის ფურცელზედ.

ი. ქუთათელაძე.

P. S. ყოველივე ჩემი ახსნა დამყარებულია სახელმძღვანელზე სამხედრო ბეითლებისა და აგრეთვე იხ. ბრძანება უმაღლესი სამხედრო უწყებისა № 40 1911 წლის ოქტომბრის 1-სა.

წერილი რედაქციის მიმართ

ბ-ნო რედაქტორო!

უმორჩილესად გთხოვთ ნება მოგვცეთ თქვენი პატივცემულ გაზეთის საშუალებით უღრმესი მადლობა გამოუცხადო ყველა იმ პირთ, რომელთაც თავისი წვლილი გაიღეს და ერთდროულ დახმარების სახით შემოსწირეს ვერტყვილის ჭალის უფასო წიგნთ საცავ-სამკითხველოს შემდეგმა პირებმა:

ლუბა იოს. ციცქიშვილის ასულმა 5 მან., როსტომ აბაშიძემ 3 მ., მღ. მოსე ვეფხვაძემ 3 მან., სიმონ გოგოლაძემ 3 მ., გიორგი ბლიაძემ 3 მან., ბიქტორ ლომიძემ 3 მან., ალექსანდრე ლომიძემ 3 მან., ვასილ გელაშვილმა 3 მან., შალიკო ბლიაძემ 3 მან. ორ-ორი მანეთი: დათიკო ციცქიშვილმა, ნოე ამაშუკელმა, ივანე დავ. ციცქიშვილმა, დათა მუმლაძემ, ალექსი ხარიძემ 1 მან., ალექსი ბარბაქაძემ 50 კ., ერმილე გოგოლაძემ 50 კ.

შემოწირულ იქნა წიგნები:

მღვდ. იოანე ციცქიშვილისაგან 28 ცალი. სევერინა ციცქიშვილისაგან 9 ცალი. თამარ ბეს. ციცქიშვილისაგან 8 ცალი. რამოდენიმე ფურცელი ქაღალდები ქიონია ციცქიშვილისა და გიორგი გოგოლაშვილისაგან. სამკითხველოსათვის საჭირო წვრილმანი ნივთები სევერინასაგან და სხვა.

აგრეთვე დიდ მადლობას უცხადებთ მალაქია გოგოლაძეს მასში, რომელმაც სამკითხველოს სასარგებლოდ გამართულ წარმოდგენისათვის უფასოდ დაგვითმო თავისი შენობა.

სამკ. წევრი ანტ. ციცქიშვილი.

დღეს

ს ხელმწიფო თეატრი.—ოპერა ლაკმე. დრ მა „ტარტო“.—კომედია „მოი სოლდატიკ“.

გამომცემელი
სამსონ ფირცხალავა.
რწმუნებული მთავარ კომიტეტისა.

ლივიტანოვის დიპლომი

ვასწავლი ყოველგვარ ჭრა-კერვას როგორც ქალისას ისე კაცისას და ბავშვებისას. მრავალ ფეროვან ნაქარგს, „გლადი“, ნარღვევი, და სხვა. ამასთანავე ვიღებ შეკვეთილებს: კაბებს, პალტოებს, თეთრეულს; კაცის ტანისამოსს: ჩერქეზულ, იმერულს და გურულს. ვასრულებ სინდისიერად და ხელმისაწვდომ ფასად.
გორის ქუჩა, № 18. 2278

ექიმი **ვ. მუსხელიშვილი** იღებს ავადმყოფთ დილის 12—2 საათ. ყორღანოვის ქ. № 6.

ექიმი **დ. ა. ხარაძიძე** იღებს ყოველ დღე შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ, საღამოს 6—8 საათამდე. კვირაობით დილის 9—12 ს ჩერქეზიშვილის ქუჩა № 87, ავჭალის აუდიტორიის ახლო. 2105

ექიმი **ბ. გ. მუხაძე** იღებს სადოსტაქრო ავადმყოფთ. საღამოს 5—6 ს.-დე კვირა დღეს გარდა. მისამართი: დიდი მთავრის ქ. № 67, ოფიცერთა საეკონომიო საზოგადოების შენობის პირდაპირ. სახლი სვანიშვილისა, ტელეფ. 5—77. 1030

ექიმი **შ. ა. მიქელაძე** მიიღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ დღე საღამოს 6—7 საათამდე, მიხეილის პროსპექტი № 118.

ექიმი **ი. ი. ხარიშვილი.** მიიღება ვენერიული საშარდე ორგანოების, სიფილისის (შეზხაპუნება 606—914) და კანის ავადმყოფები დილით 9—12 ს. და საღამოთი 5—8 ს. ქალების მიღება 12—1 ს. კვირაობით მხოლოდ დილით მიხაილოვის შესახვევი სასტუმრო „ნოეს“ პირდაპირ № 8. 301

ექიმი **კბილისა კონსტანტინე არდაზიანი** განაახლა ავადმყოფების მიღება 11—2 საათამდის. მელიქოვის ქუჩა № 11 ექიმი არდაზიანის ბინა. 1212

ექიმი **ქალი რ. ბ. შიშლ.-სამაშვილი** მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნივერსიტეტისა და ედინბურგის მედიკურ-ქირურგიულ კოლლეჯისა. იღებს ყოველ დღე **შინაგან, ქალურ და ვენერიულ ავადმყოფთ და იძლევა ხაზებით დარიგებას.** სიფილისის წამლობა ახალი მეთოდებით დილის 10—12 ს. და საღამოს 6—7 ნახ. საათამდე. მიხაილოვის პრ. სახლი № 119, ტელ. 9—26.

ექიმი **დიმიტრი იოსების ძე ჟორდანია** დაბრუნდა და განაახლა ავადმყოფების მიღება, შინაგანი, ქრონიკული მალარია, სისხლნაკლებობა, ვენერიული, ქრონიკული ტრიპერი, სიფილისი და მის შედეგები, შეზხაპუნება 606—914. საღამოს 5—7 ს. მისამართი გორის ქუჩა № 6. დიდიბე ტელ. 104. 2040

ექიმი **ნიკოლოზ [illegible]** იღებს სპეციალურად მალარიით ციება და მისი შედეგებით დასნეულებულთ, სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა, კუჭის და სხვ. შინაგან სნეულებით ავადმყოფთ ყოველ დღე საღამოს 5—7 ს. ელექტრიზაცია და მისამართი მოსკოვის ქ. № 11. 2245

ექიმი **ნ. ლ. ბურიაშვილი** (მედიცინის დოქტორი მიუნხენის უნივერსიტეტისა) ღებულობს ავადმყოფებს ყოველ დღე შუადღის 12—2 და საღ. 4—6 საათამდე. შინაგანი, ბავშვებისა, საბჭოთ და საშვილოსნოს სნეულებანი, ნიკოლაზის ქუჩა № 7. სიონისვიის ეკლესიის გვერდით. 908

ექიმი **ი. ქ. აბაკელია** შინაგანი ავადმყოფობა, განსაკუთრებით ავადმყოფობანი გულმკერდისა: ფილტვებისა, სასუნთქისა ფილტვების აპკისა, გულისა და ჯირკვლებისა. ამოცნობა (დიაგნოზი) და წამლობა ყოველი გვარი ჭლექისა სისხლნაკლულობისა და მალარიისა. ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე გარდა კვირისა საღამოს $4^1/_2$—6 საათამდე. პეტროვის ქ. № 26. ტელ. 5—86. 1270

ექიმი **კამლი არდაზიანი** შინაგანი და ბავშვების ავადმყოფების მიღება ყოველდღე 11—2 ს. დილით და 5—7 ს. საღამოთი.
მელიქოვის ქ. № 12. 1060

რენტგენისა და ელექტრონის სამკურნალო კაბინეტი

წითელი ჯვრის სარენტგენო კაბინეტის ყოფილ გამგის და მიხეილის საავადმყოფოს ექიმის ა. [illegible] მიიღებს შინაგან და ნერვიულ ავადმყოფებს. სპეციალურად ფილტვების ავადმყოფობა (ტუბერკულიოზი), გულისა, კუჭისა და [illegible] მალარიის წამლობა. რენტგენოგრაფია ჩაწერით. დაჭრილებს რიგს გარეშე იღებენ. კრილოვის ქ. № 5, ბ. 3. მიღება 4—8 საათ., გარდა კვირისა. ტელეფონი 12—46. 2028

მედიცინის დოქტორი ბერლინის უნივერსიტეტისა
გ. ზ. მეგრაბიანცი
ჩამოვიდა და განაახლა ავადმყოფების მიღება. შინაგანი ავადმყოფობა, ფილტვისა და გულისა. იღებს ახალ რენტგენის—ელექტრო წამლობის კაბინეტში გასინჯვა და წამლობა X-ს სხივებით დიდი სალენოიდი და არსევალის ტოკით ფილტვების, გულის და სხვა შინაგანი ავადმყოფობისათვის, ყოველ დღე დილის 9—1 საათამდე და საღამოს 6—8 საათ. ბებუთოვის ქ. № 23, ტელეფონი 7—92. 1340

თვალის სამკურნალო მუდმივი საწოლით ექიმ დონხინისა
რომელიც დიდი ხნის განმავლობაში ასისტენტად იყო ვენასა და პარიზში თვალის კლინიკებში. თვალით ავადმყოფნი მიიღებიან დილის 9—1 საათამდე და საღამოს 4—7 ს. მიხეილის პროსპ. № 141 (ამოლოს კინო-თეატრის მახლობლად). მძიმე და საოპერაციო ავადმყოფები სრული პანსიონითაც მიიღებიან. 628

კერძო სამკურნალო
მძ. ა. დ. ალექსიძის
მომსვლელ ავადმყოფთათვის. ავადმყოფებს იღებენ ყოველ დღე სპეციალისტი ექიმები.
გ. მ. რექვავა—შინაგანი და ნერვების ავადმყოფობანი 9—11 ს.
მ. მ. ტუმალაძე—კანის და ვენერიული, სიფილის. 606—914 (ვრლის) 11—12 ს.
ი. ა. ლაზარევი—საბებიო საშვილოსნო ავადმყოფობანი 12—1 ს.
ნ. თ. ანდრონიკაშვილი—შინაგანი და ბავშვთა ავადმყოფობანი 1—2 ს.
ა. დ. ალექსიძე—შინაგანი და ქალთა სნეულებანი 2—4 ს.
მ. ნ. იმნელი—შინაგანი და ბავშვთა ავადმყოფობანი 4—6 ს.
ხ. გ. ჯაფარიძე—საბავშვო ავადმყოფობანი 6—7 ს.
ი. ა. ხარიძე—ბაქტერიოლოგი—გამგე სამკურნალოს ლაბორატორიისა სადაც შეიძლება ყოველგვარი ანალიზის მოხდენა (შარდის, სისხლის, ნახველისა და სხვა).
ელექტრიზაცია, მასაჟი, აცრა და ნემსების გაკეთება.
სამკურნალოში ღამითაც იმყოფება მორიგე ექიმი.
მისამართი: ირაკლის ქუჩა № 6, [illegible] მოედანთან, ტელეფონი № 9—83 სამკურნალოში ყოველთვის იმყოფება მორიგე ექიმი. 2178

ექიმ ნავასარდიანის კერძო [illegible] სამკურნალო.
(დაარსებულია 1880 წელს)
ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ ყოველ დღე (გარდა კვირისა) დილით:
„606“ და „914“ 11—12 ს.
ხ. ა. ნავასარდიანი—11—12 ს. ქირურგიული და ვენერიული (სიფილის. ავადმყ.)
ბ. ბ. აგახაროვა: 10—12 ს. ბავშვთა შინაგანი ავადმყ.
მ. გ. აგეტისიანი—კანისა და ვენერიულ ავადმყოფებს 12—1 ს.
დ. ი. ჯაფარიძე: 10—11 ს. ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებანი.
მ. მ. ბენიამინოვიჩი: 10—12 ს. ყურისა, ყელისა და ცხვირის სნეულებანი.
ხ. გ. აგეტისიანი—11—12 საკუთარი ბავშვთა ავადმყ.
ი. ი. ტერ-გრიგორიანცი, 12—1 ს. შინაგანი.
რჩევა-დარიგება 3 მან. ხელმოკლეთათვის უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები მორიგებით.
სამკურნალოს დირექტორი მედიცინის დოქტორი ა. ნავასარდიანი

სახალხო საქმის
რედაქციაში
გასაყიდია
ძველი გაზეთები.
პირობების გაგება შეიძლება 10—2 საათამდე.

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი
„სახალხო საქმე“
ღირს: თვით 10 მან., ნომერი ღირს პროვინციაში და ტფილისში 50 კაპ., რკინის გზის სადგურებზე 60 კ., განცხადება: ჩვეულებრივი სტრიქონი პეტიტით პირველ გვ. 60 კაპ., უკანასკნელ გვ. 40 კაპ. სამგლოვიარო განცხადება 15 მან. ხელის მოწერა და განცხადება მიიღება რედაქციის კანტორაში ყოველ დღე დილის 9—3 საათამდე, სასახლის ქუჩა № 6, ფოსტის ყუთი 190, ტელეფონი 12—29.

ტფილისი, სტამბა „სახოსაქმე“ ბარონის ქუჩა